

Anlæg af træartsforsøg på vindudsat lokalitet. Hanstholm byplantage. Tilsyn ved overkliffogeden i Thisted amt.

Neckelmann, J.

Publication date:
1969

Document license:
[Andet](#)

Citation for published version (APA):
Neckelmann, J. (1969). *Anlæg af træartsforsøg på vindudsat lokalitet. Hanstholm byplantage. Tilsyn ved overkliffogeden i Thisted amt. SFF-Anlægsrapport Nr. 238 - Forsøgsnr. 1119.*

STATENS FORSTLIGE FORSØGSVÆSEN

POSTADRESSE: SPRINGFORBI

TELEFON: BELLEVUE 162

238.

Anlæg af træartsforsøg på vindudsat lokalitet.

Hanstholm byplantage.

Tilsyn ved overklitfogeden i Thisted amt.

Forsøg nr. 1119.

Oktober 1969

J. Neckelmann

238.

Anlæg af træartsforsøg på vindudsat lokalitet.

Hanstholm byplantage.

Tilsyn ved overklitfogeden i Thisted amt.

Forsøg nr. 1119.

Oktober 1969

J. Neckelmann

Formål: (ved J. Neckelmann)

En samlet afprøvning på vindudsatte lokaliteter ved den jyske vestkyst af træarter, der

- 1) i det vestlige Jylland har vist gode evner til at modstå kraftige vindpåvirkninger,
- 2) ifølge erfaringer fra ældre og yngre plantninger på vindudsatte lokaliteter i Scotland (sml. Neckelmann, J., 1967: Fra en rejse til hede- og klitområder i det østlige England og Scotland. DST bd. 52), Norge, Island og Orkney-øerne kunne tænkes at være egnede til plantning ved den jyske vestkyst.

Der er anlagt 3 parallelforsøg:

- 1) Forsøg på vindudsat lokalitet i Blaabjerg klitplantage, 2. generation efter bjergtyn, forsøg nr. 1118,
- 2) Forsøg på stærkt vindudsat lokalitet ved Hanstholm, 1. generation læplantning, forsøg nr. 1119.
- 3) Forsøg på mere beskyttet lokalitet ved Hanstholm, 1. generation, forsøg nr. 1120.

Forsøgsarealets beliggenhed:

Arealet ligger i Hanstholm byplantage ca. 0,70 km NNØ for Hansted kirke og 4,55 km NV for Rær kirke. Arealet er stillet til rådighed af Hanstholm kommune og udvalgt af overklitfoged P. Skarregaard og J. Neckelmann.

Forsøgsarealets inddeling og afmærkning:

Den foreløbige opmåling og inddeling i parceller blev foretaget d. 2/4 1968 af J. Neckelmann. Forsøget består herefter af 3 blokke, hvoraf de to har hver 15 parceller og den tredje 16 (se detailskiten side 7).

Parcelgrænserne, der er rette linier, er markeret af imprægnerede træpæle i hvert parcellhjørne.

Hver 2. pæl langs SØ-siden af hver blok bærer 2 citografplader, visende de to NV for liggende parcellers indhold.

Den endelige opmåling - udført med favnemål - foretoges d. 17/4 1969 af J. Neckelmann.

Beskrivelse af forsøgsarealet og dets omgivelser:

Forsøget ligger nær kanten af den NV-vendte skrænt ned mod

Hanstholm havn og er således overordentlig udsat for vind og vejr. Forsøget ligger endvidere i parcel 1 af (H):B-forsøg nr. 25, et proveniensforsøg med fransk bjergfyrr fra foråret 1959. Parcel 1 er tilplantet med proveniensen Margerides, der 9 år efter plantningen kun er 1/2 - 1 m høj, hvilket siger en del om de hårde klimatiske betingelser på stedet.

Jordbunden består af sand, formentlig flyvesand, med en del humusindblanding. En god meter under overfladen afløses sandet af forvitret kalksten, der gradvis bliver mere kompakt nedefter.

Terrainet har en generel, svag hældning mod NV, og en overflade der er præget af 1 - 1 1/2 m høje småklitter.

Et jordbundshul A på grænsen mellem parcel 5 og 6 i blok II (se detailskitset) viste følgende profil:

1. mørkegråt sand med stor rodkoncentration	0 - 6 cm
2. lyst gråbrunt sand	6 - 21 -
3. stribe af mørkegråt sand	21 - 27 -
4. gråbrunt sand	27 - 47 -
5. gråligt sand, mørkest foroven	47 - 60 -
6. gråbrunt sand	60 - 90 -
7. mørk sandstribe	90 - 93 -
8. gråbrunt sand	93 - 100 -
9. mørk sandstribe	100 - 104 -
10. gråbrunt sand	104 - 119 -
11. sortbrunt, meget fugtigt sand, nederst fint og fedtet	119 - 126 -
12. fint, sort stenholdt (flint og kalk) sand	126 - 136 -
13. meget tæt lejret kalksten samt mørkt, fint sand	136 - -.

Vand flyder ud af lag 12.

Arealets N-lige hjørne domineres helt af græsser, medens revling og hjelme dominerer over resten af området. Her udover findes lyng, sandskæg, sandstar, engelsød, pil samt div. lav'er og mosser.

Mod NV, NØ og SØ findes 1/2 - 1 m høj bjergfyrr, medens arealet mod SV støder op til vej, på den anden side af hvilken der igen findes 1/2 - 1 m høj bjergfyrr. Arealets nordlige hjørne støder op til en åben plads samt til havearealer.

En mindre affaldsdyngge berører parcel 11, 12 og 16 i blok I, samt parcel 12 og 13 i blok II.

Kulturforberedelse:

Ingen.

Plantematerialet:

Plantematerialet købtes hos flere forskellige handelsplanteskoler og hos klitvæsenet (se træarts- og proveniensfortegnelsen side 6), medens leylandia-cypressen leveredes som stiklinger fra Arboretet.

Hovedparten af planterne ankom til arealet d. 23/4 1968 med bil fra Hedeselskabets Centralplanteskole. Oplysninger om de øvrige plantepartier er sparsomme på grund af de ret løse administrationsforhold. Askene optoges i planteskolen ved Hanstholm fyr umiddelbart inden udplantningen.

Planterne af *Abies alba*, *Cham. lawsoniana* og *Pinus nigra* var. *corsicana* var meget store og formentlig ikke særlig velegnede til udplantning på en så udsat lokalitet. Planterne af *Abies lasiocarpa* var meget uregelmæssig udviklede, og planteskolen havde gjort opmærksom på, at de ikke kunne betegnes som et normalt salgsparti. Det var imidlertid det eneste *lasiocarpa*-parti i landet 1968. *Leylandia*-stiklingerne ankom med klump og var noget varierende med hensyn til rodslagning.

Plantningen:

Planterne fordeltes til parcellerne d. 23/4 1968 af J. Neckelmann, og plantningen fandt herefter sted i tiden fra d. 23.-29. april under tilsyn af arbejdsformand Marius Madsen, Hanstholm.

Vejret forud for plantningsperioden havde været solrigt og tørt og jordbunden var derfor temmelig tør. Efter plantningen kom en periode med nogen nedbør.

Planterne skrippedes ned efter spade i de gamle bjergfyrrækker fra 1959, der havde en indbyrdes afstand på ca. 1,4 m. De ny forsøgsplanter blev sat med en afstand på 1 m i rækken.

Parcellernes indhold af planter:

Foråret 1959 tilplantedes arealet med fransk bjergfyr (se foran) i gravede huller. Rækkeafstand ca. 1,4, afstand i rækken 0,75 m. Formentlig omkring midten af 1960'erne indplantedes alm. ædelgran i bjergfyrrækkerne. Bjergfyrreren er nu 1/2 - 1 m høj, medens ædelgranerne er meget svage og næppe har haft nogen højdevækst.

Fordelingen af forsøgsplanter foråret 1968 foretoges ved lodtrækning og fremgår af nedenstående oversigt.

Alle parceller indeholder principielt 9 SV-NØ gående rækker á 5 planter, men stiarealer og affaldsbunke kan enkelte steder reducere plantetallet.

Træart	Blok I				Blok II				Blok III			
	Par-		Antal planter		Par-		Antal planter		Par-		Antal planter	
	cel	ialt	30/3 1969		cel	ialt	30/3 1969		cel	ialt	30/3 1969	
			le-	døde			le-	døde			le-	døde
nr.	stk.	stk.	stk.	nr.	stk.	stk.	stk.	nr.	stk.	stk.	stk.	
Abies alba	10	45	36	4	13	45	28	12	6	45	32	5
" lasiocarpa	6	45	22	18	10	45	25	5	3	45	6	30
" procera	3	45	4	19	6	45	3	10	13	40	6	14
Acer platanoides	7	45	43	1	5	45	39	1	8	45	39	2
" pseudoplatanus	4	45	39	2	7	45	40	0	12	38	32	6
Cham. lawsoniana	8	45	10	35	2	46	3	43	11	45	1	40
Myr. leylandii	16	22	19	3								
Praxinus excelsior	2	45			12	40			4	45		
Picea engelmanni	14	45	0	5	4	45	13	23	15	45	22	10
" omorika	15	27	14	13	9	45	29	9	1	45	2	40
" pungens	9	45	43	0	8	45	41	3	2	45	38	2
" sitchensis	12	37	26	11	3	45	26	8	14	45	37	2
Pinus nigra austriaca	11	36	28	1	15	45	39	4	7	45	38	1
Pinus nigra corsicana	1	45	7	35	14	40	21	15	10	45	25	8
Pinus silvestris	5	45	40	5	11	45	32	4	9	45	37	1
Ulmus glabra	13	45	29	9	1	45	28	14	5	45	12	0

Når summen af levende og døde planter d. 30/3 1969 ikke stemmer med det oprindelige antal plantede planter, hænger det sammen med den tætte og høje bundvegetation samt de ældre bjergfyr, der gjorde det meget vanskeligt at finde små svækkede eller udgåede planter. Især var optællingen af ask vanskelig, da planterne generelt var meget små og endnu ikke udsprungne. Så godt som alle ask, der blev set, var levende.

Proveniensangivelser: se omstående fortegnelse.

Ved efterbedringen foråret 1969 anvendtes de samme provenienser med undtagelse af *Abies lasiocarpa*, som måtte skaffes fra Norge. Proveniensen var denne gang: Aleza Lake Experiment Station, bestand 1, ($54^{\circ}04'N$ og $122^{\circ}29'V$), 2100 ft.o.h., B.C.. Enkelttræafkom.

Revisioner:

Opgørelse af planternes tilstand bør finde sted i 1969, hvorefter der med nogle års mellemrum foretages højdemålinger og beskrivelser af tilstanden i øvrigt.

Alle optegnelser føres i målebog mærket 1119.

Aftaler med distriktet:

Distriktet er indforstået med ikke at foretage dispositioner, der kan forrykke forsøgsbetingelserne, ligesom forsøgsvæsenets hede- og klitafdeling bedes underrettet om eventuelle uregelmæssigheder ved forsøget.

Bybæk, den 29. april 1969

J. Neckelmann

H. Brønnum

19-9-75

J. Neckelmann har telf. meddelt, at der har indsneget sig en fejl i flg. anlægsrapporter:

Rapp. nr. 238 forsøg nr. 1119 og
- - 239 - - 1120,

idet der i nævnte rapp. side 6, provenienser er anført

Acer platanoides, ~~xxx~~ 1/2 prov. Italien, lev. af Forstplantesk. Verninge

det skal rigtigt være

Acer platanoides, 2/0 prov. Bagsværd, lev. af Hedeselskabets Centralplan-
teskole

Fejlen bedes venligst rettet i resterende oplag af rapp.

OK

Proveniensenfortegnelse.

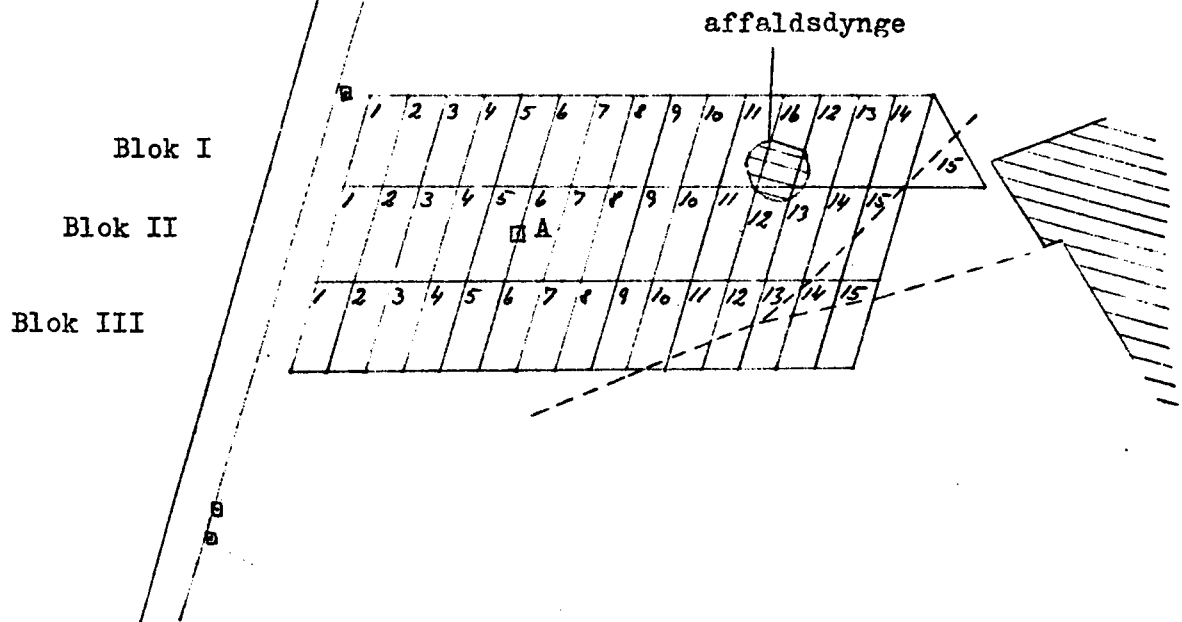
Træart	Al- Proveniensen- der	Planteskole
Abies alba	2/3 Vilsbøl, afd. 102-106 og 108, F.331	V. Vandet
" lasiocarpa	2/4 Huerfano County, Colorado, 9.500 ft. o.h.	H. Cpl.sk.
" procera	2/2 Frijsenborg, Hagsholm, afd. 57, F.240b	"
Acer platanoides	~~2/2 Hølløse, Bagløkken~~	~~Værninge "~~
" pseudoplatanus	1/0 Reirsøl planteskole, Arendal, Norge	H. Cpl.sk.
Chamaecyparis law- soniana	2/2 Langesø, Blæsbjerg, afd. 96 ^f 1, F.64b	"
Cupressocyparis leylandii	0/2 Alice Holt, 593, 1951	Arboretet
Fraxinus excelsior	? Frijsenborg, Norringure, afd. 60b, F.179a	Hørstholm
Picea engelmanni	2/2 Clear Creek County, Colorado	Danplanex
" omorika	2/2 B. 65 "Ispos sneznice", Abt. 2, Gabina Gora-Gostilja, Jugoslavien	H. Cpl.sk.
" pungens	2/3 South Fork, 8.000 ft., Colorado	"
" sitchensis	2/2 Homer, 50 m.o.h., Alaska	"
Pinus nigra var. austriaca	2/2 Sostrup, Overskov, afd. 41, 62, Hemed, afd. 1, 3, F.343	"
Pinus nigra var. corsicana	2/3 Wedellsborg, Bankerne, F.283	"
Pinus silvestris	2/2 Sæverås Våg, Norge	"
Ulmus glabra	? formentlig fra Jylland	Paludan

H. Cpl.sk. = Hedeselskabets Centralplanteskole

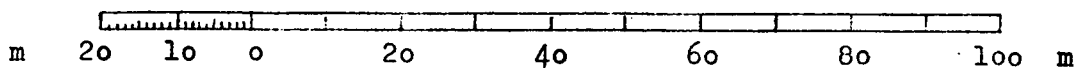
Forsøg nr. 1119
Hanstholt byplantage
Detailskitse

N

Havneskrænten

1 : 1000

Forsøg nr. 1119 og 1120

Hanstholm byplantage

Oversigtskort

